הגדה של פסח

תש"ב

5702 – 1942

רמת הכובש

נ ג י נ ה.

צ י ו ן

צִיּוֹן, הֲלֹא תִשְׁאֲלִי לִשְׁלוֹם אֲסִירַיִךְ
דּוֹרְשֵׁי שְׁלוֹמֵךְ, וְהֵם יֶתֶר עֲדָרָיִךְ.
מִיָּם וּמִזְרָח וּמִצָּפוֹן וְתֵימָן שְׁלוֹם
רָחוֹק וְקָרוֹב שְׂאִי מִכֹּל עֲבָרָיִךְ.
מִבּוֹר שְׁבִי שׁוֹאֲפִים נֶגְדֵּךְ, וּמִשְׁתַּחֲוִים
אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ אֱלֵי נֹכַח שְׁעָרָיִךְ.
עֶדְרֵי הֲמוֹנֵךְ אֲשֶׁר גָּלוּ וְהִתְפַּזְּרוּ
מֵהַר לְגִבְעָה, וְלֹא שָׁכְחוּ גְדֵרָיִךְ,
הַמַּחֲזִיקִים בְּשׁוּלַיִךְ, וּמִתְאַמְּצִים
לַעֲלוֹת וְלֶאֱחֹז בְּסַנְסִנֵּי תְמָרָיִךְ.

רבי יהודה-הלוי. קריאה.

גולים חותרים...

אֶל חוֹף יַמָּה שֶׁל ארץ-ישראל
חוֹתְרִים גּוֹלִים,
ממרחקים באים, מְטֻלְטָלִים
בְּכָל קַצְוֵי תֵבֵל,
טְרוּפִים וּמְדֻלְדָּלִים -
אֶל חוֹף יַמָּה שֶׁל ארץ-ישראל.
מִמְּרִי דּוֹרוֹת בָּם וּמִזַּעַם גּוֹרָלָם,
וְחָלוֹם-קְדוּמִים להם וַחֲזוֹן פְּדוּת עולם -
וּמִי יִבְלֹם שִׁטְפָם, מִי יַעַצְרֶנּוּ?

יעקב כהן. קריאה.

הצי שלנו - נתן אלתרמן. קריאה.

מי יתן ראשי מים ועיני - מקור דמעה;
ואבכה יומם ולילה את חללי בת-עמי.
על ההרים אשא בכי, על נאות מדבר - קינה;
והפכתי אבלם לששון ושמחתים מיגונם.

עפ"י ירמיהו. שירת מקהלה.

סביבי גלים הסוערים　　סביבי רוחות הסוערות
קולות איתן הרועמים　　ושלהבות הבוערות
אני מה דל הנני　　ומי ירחמני
ליבי הומה, חרד, יתר
אל מהל עולם אדיר וזר.

שירת מקהלה.

כלו בדמעות עיני, על שבר בת עמי.
במחשכים הושיבני כמתי עולם.
גדר בעדי ולא אצא, הכביד נחשתי.
גדר דרכי בגזית, נתיבותי עוה.
דרך קשתו ויציבני כמטרה לחץ.
צוד צדוני כצפור אויבי חנם.
צמתו בבור חיי וידו - אבן בי.
צפו מים על ראשי, אמרתי נגזרתי.
ותשליכני מצולה בלבב ימים
ונהר יסובבני.
כל משבריך וגליך עלי עברו.
אפפוני מים עד נפש
תהום יסובבני.
הארץ בריחיה בעדי לעולם.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ג.

שְׁפוֹךְ חֲמָתְךָ עַל הַגּוֹיִים
אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ, וְאֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ,
כִּי אָכְלוּ אֶת יַעֲקֹב
וְאָכְלוּהוּ וַיְכַלֻּהוּ
וְאֶת נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ.
שְׁפוֹךְ עֲלֵיהֶם זַעַמְךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם.
כִּי יָדִין ה׳ עַמּוֹ
וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ.
צורף מדברי ירמיהו, יונה, איכה ותהילים.

קריאה.

קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע, נְהִי, בְּכִי תַמְרוּרִים,
רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ
מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ, כִּי אֵינֶנּוּ.
מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה,
יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב.
עפ״י ירמיהו. שירת יחיד ומקהלה.

נ ג י נ ה.

בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו
כאילו הוא יצא ממצרים מבית עבדים.

ש י ר ה.

ובני ישראל פרו וירבו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם: ויקם מלך חדש על מצרים ויאמר אל עמו: הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו: הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ: וישימו עליו שרי מסים למען ענותו בסבלותם: ויבן ערי מסכנות לפרעה את פתום ואת רעמסס.

קריאה.

וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ

ש י ר ה.

ד.

וַיְצַו פרעה ביום ההוא את הנוגשים בעם ואת שוטריו לאמר: לא תוסיפון לתת תבן לעם ללבון הלבנים כתמול שלשום. הם ילכו וקוששו להם תבן ואת מתכונת הלבנים אשר הם עושים תמול שלשום תשימו עליהם: לא תגרעו ממנו כי נרפים הם: תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה: ויפץ העם בכל הארץ מצרים לקושש קש לתבן והנוגשים אצים לאמר: כלו מעשיכם דבר יום ביומו כאשר בהיות התבן: ויבואו שוטרי בני ישראל ויצעקו אל פרעה לאמר:

קריאה.

תבן אין נתן לעבדיך

ולבנים אומרים לנו עשו

והנה עבדיך מוכים. ש י ר ה.

ומשה היה רועה צאן יתרו וינהג את הצאן אחר המדבר ויבואו אל הר אלהים חורבה: וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל ויאמר משה: אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה: ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר: משה משה ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והעלית את עמי בני ישראל ממצרים אל ארץ הכנעני.

קריאה.

לך ובוא מצרימה ובאת אל הנענים והאומללים אל כל הנאנחים והנדכאים ואמרת אליהם כי עבדים הם והם לא יבינו ואמרת אליהם כי אומללים הם והם לא ידעו וכי גדול ענים וגדולים מכאוביהם ונורא לחצם והם לא יאמינו ופקחת את עיניהם בחזק יד על כל לחצם ועל כל ענים וגאלת אותם ועם רב ימשך אחריך מקרב אחיך אשר לא ידעת ואשר לא ידעוך עוד ומקרב של העם מסביב אשר רע ומר להם והיית לאב המון אדם רב ולראש שבטיו ועשית מן התולעים אדם ומן האדם עם ומעפרות חול ארץ.

קריאה.

היום אתם יוצאים בחדש האביב.

ש י ר ה.

וישא העם את בצקו בטרם יחמץ משארותם צרורות בשמלותם על שכמם וככה יאכלו אותו במתניהם חגורות נעלים ברגליהם ומקלם בידם: בחפזון יאכלו.

קריאה.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ה.

היום אתם יוצאים בחדש האביב.

ש י ר ה .

ויסעו בני ישראל סכותה כשש מאות אלף נפש רגלי
וגם ערב רב עלה אתם ויאפו את הבצק אשר הוציאו
ממצרים כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו
להתמהמה.

קריאה.

היום אתם יוצאים בחדש האביב.

ש י ר ה .

ויאמר משה אל העם:

זכור את היום הזה אשר יצאתם

ממצרים מבית עבדים.

ש י ר ה .

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ
פלשתים כי קרוב הוא. כי אמר אלהים: פן ינחם
העם בראותם מלחמה ושבו מצרימה: ויסב העם דרך
המדבר ים סוף: ויהפך לב פרעה ועבדיו אל העם
ויאמרו: מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו:
וירדפו מצרים אחריהם וישיגו אותם חונים על הים:
ויבואו בני ישראל בתוך הים ~~ויעברו בתוך הים~~
ביבשה: וירדפו מצרים ויבואו אחריהם כל סוס פרעה
רכבו ופרשיו אל תוך הים: וישב הים לפנות בוקר
לאיתנו ומצרים נסים לקראתו: אז ישיר משה ובני
ישראל את השירה הזאת ליהוה ויאמרו לאמר:

קריאה.

אשירה ליהוה כי גאה גאה

סוס ורוכבו רמה בים.

ש י ר ה .

אותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני
הקדוש ברוך הוא: אמר להם הקדוש ברוך הוא:

מעשי ידי טובעים בים
ואתם אומרים שירה לפני.

ש י ר ה .

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז,
הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ, יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו.
הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס, הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר.
הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים, גְּבָעוֹת כִּבְנֵי-צֹאן.
מַה לְּךָ הַיָּם, כִּי תָנוּס, הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר,
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים, גְּבָעוֹת כִּבְנֵי-צֹאן?-
מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ, מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב.
תהלים. שירת מקהלה.

וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם: וילונו העם על משה לאמר: ~~תנו לנו מים~~ ונשתה: למה זה העליתנו ממצרים להמית אותי ואת בני ואת מקני בצמא: ויבכו בני ישראל ויאמרו: זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים ועתה נפשנו יבשה: ויסעו ויבואו כל עדת בני ישראל אל מדבר סין וילונו על משה ויאמרו: מי יתן מותנו ביד יהוה בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר ובאכלנו לחם לשובע כי הוצאתם אותנו אל המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב.

קריאה.

קוּמוּ, תּוֹעֵי מִדְבָּר, צְאוּ מִתּוֹךְ הַשְּׁמָמָה!
עוֹד הַדֶּרֶךְ רַב, עוֹד רַבָּה הַמִּלְחָמָה.
רַב לָכֶם לָנוּעַ, לָנוּד בָּעֲרָבָה -
וְלִפְנֵיכֶם פְּרוּשָׂה דֶּרֶךְ גְּדוֹלָה, רְחָבָה,
רַק אַרְבָּעִים שָׁנָה נֶתַע בֵּין הֶהָרִים -
וּבַחוֹל טָמְנוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא פְּגָרִים.
אַל נָא יַעַצְרוּנוּ פִּגְרֵי הַנֶּחְשָׁלִים
שֶׁבְּעַבְדוּתָם מֵתוּ - נִפְסַח עַל הַחֲלָלִים,
יִרְקְבוּ בִּקְלוֹנָם סְרוּחִים עַל צְרוֹרוֹתָם,
שֶׁבְּכַתְפָם נָשְׂאוּ מִמִּצְרַיִם אוֹתָם,
יִמְתַּק לָמוֹ חֲלוֹמָם: רוֹב בְּצָלִים וְשׁוּמִים,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

דוֹדִים מְלֵאֵי בָשָׂר רַבִּים וַעֲצוּמִים
עוֹד הַיוֹם אוֹ מָחָר יַחֲלוֹק רוּחַ קָדִים,
עִם הָעַיִט גוּפַּת אַחֲרוֹן הָעֲבָדִים.

שירת מקהלה.

קוּמוּ, אֵיפוֹא, נָדִים! עִזְבוּ אֶת הַשְּׁמָמָה!
אַךְ אַל יַעַל קוֹלְכֶם, דִּרְכוּ עֹז בִּדְמָמָה,
פֶּן צַעַדְכֶם יַרְגִּיז מִדְבָּר וְנִרְדָּמָיו –
אִישׁ וְאִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע הֵד פְּעָמָיו
אִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע קוֹל אֱלוֹהַ דּוֹבֵר:
לֵךְ הַיוֹם אֶל אֶרֶץ חֲדָשָׁה אַתָּה עוֹבֵר.

קריאה.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו
שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו
אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו
והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם.

ש י ר ה.

עבדים היינו עתה בני חורין.

ש י ר ה.

כל דכפין ייתי וייכול.
כל דצריך ייתי ויפסח
השתא עבדי
לשנה הבאה בני חורין.

ש י ר ה.

ס ע ו ד ה.

נ ג י נ ה.

ח ג.

נִיבִים דוֹבְרִים אֵלַי: זְרָעֵינוּ
בְּמַעֲנִית לְבָב;
וְיוֹם יַגִּיעַ וְהָיִינוּ
לְשִׁבֳּלֵי זָהָב.

וְיֶלֶד רַךְ יָבוֹא אֵלַיִךְ
פִּרְחֵי דָגָן לָבֹר,
וְהֵלֶךְ דַּל בִּמְלִילוֹתַיִךְ
רַעֲבוֹנוֹ יִשְׁבֹּר.

חֲרֹשׁ, חוֹרֵשׁ, וּזְרַע, זוֹרֵעַ,
בְּמַעֲנִית הַלֵּב,
וּבוֹאוּ, בּוֹאוּ, זָר וָרֵעַ,
לְחַג קָצִיר קָרֵב!

רחל. שירת יחיד.

מה יפית האביב

מה יפית, האביב!
בשדה, באחו,
הציצים יפרחו;
צהלת חיים סביב.
מה יפית, האביב!
מה נעמת, האביב!

מה יפית, העולם!
ים דגן שטוח
יך גלים ברוח
ומאירים פני האגם.
מה יפית, העולם!
מה נעמת, העולם!

מה יפית, בקר-אור!
כל ענף, כל עשב,
יִגְמְעוּ טל כסף,
ישתו טל, יפיצו מֹר.
מה יפית, בקר-אור!
מה נעמת, בקר-אור!

שירה.

הס אוזן והקשב:
פעמונים יצלצלו.
במרחב צלילים נעים,
ממרחק לך קוראים:
ציל, צליל!

שירת מקהלה.

קומי צאי

קוּמִי צְאִי, אֲחוֹתִי כַּלָּה, קוּמִי צְאִי, קוּמִי!
בְּשׂוֹרַת-אָבִיב לָךְ הֲבֵאתִי, קוּמִי צְאִי!
מֵאֲחוֹרֵי גֶּדֶר-גַּנִּי נִרְאָה צִיץ.
נִרְאָה צִיץ, נשמע קוֹל הַדְּרוֹר עַל ביתי - קומי!

עוֹטָה אוֹר, שִׂמְלַת-צָחוֹר.
וּבְצַמָּתֵךְ, קֶשֶׁר תְּכֵלֶת.
וְנָהַרְתְּ, וְשָׂחַקְתְּ, וִיהִי שְׂחוֹקֵךְ מָלֵא-חֵן.
אָבִיב בָּא, אָבִיב בָּא, קומי אחותי!

יַחְדָּיו נַפְלִיג אל הַשָּׂדֶה
ואל הָהָר ואל הַגַּיְא,
וַאֲלַקְטָה שם זִכְרִיּוֹת, אלקטה זכריות,
אֶאֱסֹף פְּנִינֵי-טַל אֶל צַוָּארֵךְ מַרְגָּלִיּוֹת.

אָסֹף אֶאֱסֹף קַרְנֵי-אוֹר,
קרני-אור, צִפִּירוֹת זָהָב.
אֶעֱנֹד מִצְחֵךְ צִיצֵי-זִיו, ציצי-זיו, זֵרֵי-פָז,
יַחְדָּיו נֵרֵד אל הַמַּעְיָן, אחותי כלה.

ח.נ.ביאליק. שירת קבוצה.

[illegible]
[illegible].
[illegible],
[illegible]:
[illegible]

[illegible].

[illegible]

[illegible],
[illegible],
[illegible].
[illegible]

[illegible]
[illegible].
[illegible].
[illegible]

[illegible]
[illegible],
[illegible],
[illegible].

[illegible],
[illegible].
[illegible].
[illegible].

[illegible].

ד י ן ד ן.

היה היתה צבת על סדן
ממטיל ברזל ישן
היא קשרה עגול חסין
דן דין.
חד ותרי טבעת הא,
עוד אחת ועוד שתים;
הנה כבל נחושתים.
כבל כבל מאפיל על כל דרך ועל כל שביל
באשר כף רגל שם
דין דן.
ורצון בא חפשי רענן
וכנפים פרש
ויתפוש את הצבת מעל הסדן
דין דן.
ויתפוש כל חוליה כדין
התפרקו חוליות לעברים
גם פה גם שם
תור כבל תם
ורוח אביב בא מרנין
פרחים וילדים על כל מעל
עם צליל הברזל עוד צליל אחד יעל
שיר החרות: הוא בא ורן
דין דן.

ד. הופשטיין.   שירת מקהלה.

נ ג י נ ה.

יא.

קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה
תאיר באור חשכת הלילה
שומרים הפקד לעירך
גם ביום וגם בלילה.

שירה.

אִם הָרֵי נֶשֶׁף עָלֵינוּ נֶעֶרְמוּ –
לֹא דָעֲכוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת לֹא תָמוּ.
מֵהָרֵי הַנֶּשֶׁף עוֹד נַחְצֹב לֶהָבָה,
מִנְּקִיקֵי הַסְּלָעִים – סַפִּירִים לִרְבָבָה.
עַל קַרְקַע הָעָם וּבְתַחְתִּיּוֹת נִשְׁמָתוֹ –
עוֹד תִּגַּה וּתְנוֹצֵץ נִשְׁמָתוֹ.
הוֹי הָבוּ נָא יַחְדָּו לַעֲבוֹדָה הַגְּדוֹלָה!
נְגוֹלָה נָא הָרֵי הַנֶּשֶׁף נְגוֹלָה.

קריאה.

הִנְנוּ וְעָלִינוּ –
בִּסְעָרָה!
הִנְנוּ ועלינו!
אִם – אָסַף הָאֵל מֵעִמָּנוּ אֶת – יָדָיו
וַאֲרוֹנוֹ מִמְּקוֹמוֹ לֹא יָמוּשׁ –
נַעַל-נָא אֵיפוֹא בִּלְעָדָיו!
וְתַחַת עֵין זַעְמוֹ, לִבְרַק חֲמַת מַבָּטוֹ,
נֵרֵד לִפְנֵינוּ תּוֹעֲפוֹת הֶהָרִים הָאֵלֶּה,
וּפָנִים נִתְרָאֶה בָּאוֹיֵב הֶחָמוּשׁ!
הַאֲזִינוּ!
הַסְּעָרָה גַּם הִיא קוֹרֵאת לָנוּ: "הֲהִינוּ!"
לַחֲרָבוֹת! לָרְמָחִים! יִתְפָּרְקוּ הֶהָרִים, יִתְחַבְּרוּ הַגְּבָעוֹת
אוֹ יִפְּלוּ פִּגְרֵינוּ חֳמָרִים חֳמָרִים –
הִנְנוּ וְעָלִינוּ.
הָהָרָה! – – קריאה.

הנה ימים באים
ונגש חורש בקוצר,
ודורך ענבים במשך הזרע
והטיפו ההרים עסיס
וכל הגבעות תתמוגגנה.
ושבתי את שבות עמי ישראל,
ונטעו כרמים ושתו את יינם,
ונטעתים על אדמתם
ולא ינתשו עוד מעל אדמתם.

עמוס. קריאה ושירה.

למען ציון לא אחשה
ולמען ירושלים לא אשקוט
עד יצא כנוגה צדקה
וישועתה כלפיד יבער
לא יאמר לך עוד עזובה
ולארצך לא יאמר עוד שממה.

קריאה.

עוד אבנך ונבנית בתולת ישראל
יש תקוה לאחריתך ושבו בנים לגבולם.

שירה.

והיה באחרית הימים
וכתתו חרבותם לאתים
וחניתותיהם למזמרות.
לא ישא גוי אל גוי חרב
ולא ילמדו עוד מלחמה.

ש י ר ה .

פסח בת קול ישמע ממרומים
ישראל נושע תשועת עולמים
פסח – לעתיד

פסח – ישע ותעצום שלום
בשמחה תצאו ובשלום
פסח – לעתיד.

ש י ר ה .